

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 8. Vtrum matrimoniu[m] graui metu contractu[m], sit irritum Iure
diuino naturali, an solùm Ecclesiastico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

accedente copula affectu maritali, etiam ante cōpletam conditionem, transfret in matrimonium: vt apertè colligitur ex duobus Capitulis citatis.

75
Contrahēs
cum cōsan-
guinea si
Papa dis-
pensauerit.

Petes: Si quis contrahens cum consanguinea in quarto gradu, dicat: Contraho tecum ex nunc si Papa dispensauerit: vtrum postea conditione posita sit factum matrimonium, sine nouo consensu?

Respondeo: Probabilius videri esse matrimonium, modò expresse inter illos conuenerit, vt posita conditione censeantur absolute consensisse de presenti. Hanc sententiam docent plerique Lurisperiti citati à Couarruua p. 2. c. 3. num. 8. in principio. Addit autem Couarruuias esse hanc sententiam necessariò consequentem ex opinione Canonistarum. Et probari potest ratione supra facta ex alijs contractibus.

Dices Primò: Ista persona sunt inhabiles ad contrahendum matrimonium; ac proinde earum consensus non cadit in debitam materiam.

Respondeo: Etsi illa persona sint inhabiles ad contrahendum absolute, non tamen sunt inhabiles ad contrahendum conditionatè: sicuti filiusfamilias etsi sit inhabilis ad donandum absolute, non tamen est inhabilis ad donandum sub conditione, v. g. si parens consenserit: quo consensu posito donatio est valida sine noua actione. Ergo pari modo hic. Eadem est ratio in votis conditionatis, etiam si sint contra Iura: vt si Religiosus voueat longam aliquam peregrinationem contra regulam; tamè sub conditione, si Papa vel superior consenserit.

Dices Secundò: Conditio quam illi adiungunt est contra Ius: nam non est in potestate contrahentium, & ceteri debet impossibilis. Ob hanc rationem, quidam putant ne quidem sponsalia nasci ex tali contractu, aduentu conditionis. Ita Siluester Verbo *Matrimonium*. 3. q. 9. & Dominicus Soto dist. 29. q. 2. art. 1.

Respondeo: Conditio tunc non censetur impossibilis, quando Princeps solet eam concedere. Vnde cū Papa solet dispensare in 3. & 4. gradu, censetur hæc conditio possibilis.

Adde tamen: Etsi hæc sententia videatur probabilior & verior, tamen in praxi sequendum est id quod est securius; præsertim quando sine difficultate fieri potest. Vnde qui sub talibus conditionibus contraxissent, omnino inducendi sunt, vt posita conditione rursus contrahant.

DVBIVM VII.

Vtrum consensus metu extortus sufficiat ad Matrimonium?

76
Respondeo, Non sufficere; sed huiusmodi metum irritum reddere Matrimonium, si sit metus cadens in virum constantem, & ad extorquendum consensum iniquè incussus. Patet Capitulo, *Cum locum*, & Cap. *Consultationi*, de Sponsalibus.

Tria requisita vt metus cadens in constantem virum, reddat irritum matrimonium.

Notandum est Primò: Metum cadentem in constantem virum, esse metum grauis mali, qui prudentè virū meritò permoueat, v. g. ad matrimonium, tanquā ad minus malum. Talis est Primò: Metus mortis vel mutilationis. Secundò: seruitutis, verberum atrocium, longi exilij, longi carceris. Tertio: amissionis status honorifici, iniquè nsa-

mia Iuris, amissionis omnium bonorum vel maioris partis, excommunicationis iniusta & difficultis sublatu. Quartò: Omnis metus, qui respectiue grauis meritò ceteri queat, quod prudens arbitrabitur. Quod enim est grauis metus puellæ, vel adoleſcenti, vel seni, non est grauis viro robusto & animoso. Vide Couarruuiā 2. parte cap. 3. §. 4. & Nauarrum cap. 22. nu. 51.

Notandum Secundò: Hunc metum debere esse incussum ad consensum eliciendū. Si enim aliunde proueniat, non irritat Matrimonium: vt si metu mortis ex tempestate concepto contrahas cum concubina, vel emittas votum Religionis, firmum est.

Notandum Tertio: Hunc metum debere esse incussum iniquè, saltem respectu huius finis. Nam si iuste incutitur, non irritat Matrimonium: vt si quis per excommunicationem cogatur contrahere Matrimonium, vel quia sponsalia iurauit, vel propter copulam sub promissione matrimonij obtentam. Item si lex sit, vt qui virginem vitiauit, illam ducat, potest compelli etiā sub pœna mortis. Nec obstat, quod ait Couarruuias 2. parte, cap. 3. §. 5. nu. 7. metum irritare Matrimonium, etsi is, qui cogitur, metus causam dederit: quia fieri potest, vt quis causam dederit, & tamen iniuste cogatur; quia non cogitur ab eo cuius est compellere: vt si parens inuentum adoleſcentem cum filia, cogat contrahere (habetur casus ille in Cap. *Veniens*) alioqui minitans accusationem. Quamuis enim possit eum accusare absolute, non tamen potest minari accusationem eo fine vt consensum extorqueat: vnde hic metus est iniuste incussus respectu huius finis. Et sic intellige Cap. *Veniens*, 2. de Sponsalibus.

DVBIVM VIII.

Vtrum Matrimonium graui metu contractum, sit irritum Iure diuino naturali, an solum Ecclesiastico?

77
Q Vidam putant matrimonium graui metu contractum, esse irritum Iure diuino naturali. Ita Scotus dist. 29. ar. 2. Couarruuias 2. parte, cap. 3. §. 5. nu. 6. & infinat Nauarrus cap. 22. nu. 51. Ratio est; quia talis consensus metu extortus non est liber: matrimonium autem liberū consensum postulat. Ex quo fundamento Nauarrus censet, etiam Matrimonium, quod leui metu contractum est, esse irritum coram Deo, si metus iste contractui verè causam dederit; quod tamen in foro externo non præsumitur.

Sed communior sententia est, solum Iure Ecclesiastico irritum esse huiusmodi matrimonium. Ita Durandus dist. 29. qu. 2. Palud. ibidem q. 1. art. 2. Maior ibidem qu. 1. Sotus ibid. q. 1. ar. 3. & alij.

Respondeo & Dico Primò: Matrimonium ex graui metu contractum non est irritum præcisè defectu libertatis. Probat: quia contractus ex metu graui absolute est liber; nam per opus extali metu profectum possumus mereri & peccare: ergo non deest libertas Iure naturæ necessaria. Confir. ex Matrimonio contracto metu mortis in tempestate, vel instante prælio; vbi non est maior libertas, quàm si metus ad id esset incussus; æquè enim inuit facit.

Dico

77
Sententia
Scoti.

Comenior
sententia.

Matrimo-
nium metu
contractū
non est ir-
ritum defe-
ctu liber-
tatis.

78
Nec est ir-
ritum ob
iniuriam.

Dico Secundò: Verius & probabilius est talem contractum non esse irritum Iure naturæ ob iniuriam, sed solum esse irritandum.

Non esse irritum: Probatur Primò, quia contractus pendent ex intentione contrahentium: sed contrahens hic intendit verè se obligare alteri, qui iniuriam intulit: ergo se obligat. Dices; Alter non est capax iuris ex mea obligatione, eò quòd iniuriam intulit. Respondeo: Hoc verum non esse: nam possum me obligare ei, qui maximis me iniurijs affectit. Etsi enim ipse mihi vicissim ratione iniuriæ obligetur, nihil tamen refert quin possum me ipsi quoque obligare: nam mea obligatio non oritur ex actione iniuriola ipsius in me, neque per actionem illam ius acquirit in me, sed per meum voluntarium consensum verbis expressum.

Probatur Secundò: Matrimonium, leui metu per iniuriam extortum, est validum, iuxta communem sententiam: ergo ratione iniuriæ matrimonia metu extorta, Iure naturæ non sunt irrita. Patet consequentia, quia Ius naturæ non distinguit inter magnas & summâs iniurias, quòd attinet ad vim irritandi. Si enim non irritat Matrimonium contractum metu amissionis: tertiæ partis bonorum, cur irritet contractum metu amissionis dimidiæ partis? Præsertim cum is qui tertiã partem metuit amittere, possit maiorem iniuriam pati, quàm alter; idque, vel quia tertia illa pars huius est maior, quàm dimidiã alterius; vel quia pluriã tertiam partem æstimat, quàm alter dimidiã; vel deniq; quia ab amico hanc iniuriam patitur, alter ab inimico.

Sed est iure
naturæ ir-
ritandum.

Altera Pars: quòd nimirum talis contractus Iure naturæ possit irritari seu rescindi, si solubilis sit: Probat, nam qui iniuriam intulit, tenetur alterum restituere in integrum, & ponere in ea libertate, in qua fuit ante illatam iniuriam; quã restitutione facta, nihil amplius ei debetur, si alter velit. Et quia hanc restitutionem alter potest exigere, idcirco si nolit is qui iniuriam intulit, eam præstare, potest vti compensatione rescisso contractu, eò quòd alter iniuste ei fuerit causa damni.

79
Est tamen
irritum iu-
re Ecclesia-
stico, & ci-
uili.

Dico Tertio: Matrimonium contractum metu graui ad id immisso, est irritum Iure Ecclesiastico & Ciuili: quod tamen Ius magis more receptum est, quàm scripto sancitum; vt Canones citati indicant. Probat: Quia, cum certum sit tale matrimonium esse irritum, & probauerimus non esse irritum Iure naturali, sequitur esse irritum Iure positivo; non diuino, cum hoc nusquam extet, sed humano. Patet Cap. Cum locum. & Cap. Consultationi: quibus tamen locis non videtur condi nouum decretum, sed solum dicitur Tale Matrimonium esse irritum; & insinuat hoc Ius vsu & more in Ecclesia antè fuisse receptum, tanquam rationi naturali valde consentaneum. Cum enim matrimonium naturã suã sit insolubile, sit vt semel contractum, siue iure, siue iniuria, non possit dissolui, sicut possunt alij contractus. Vnde merito Ecclesia, vt huic tanto incommodo occurreret, statuit talẽ contractum ab initio esse irritum, & personas ad sic contrahendũ inhabiles. Simili modo irritauit etiam vota, qua simili metu fiunt, vt patet Cap. Periculum. De ijs quæ vt metusvã causa fiunt: sicut enim potuit statuere ætatem vouendi, ita & modum, in cæteris contractibus hæc irritatio nõ erat necessaria, cum voluntate contrahentium solui possint.

80
Metus re-
uerentialis
dirimit
matrimo-
nium.

Ex dictis inferitur Primò: Metum reuerentialem dirimere matrimonium: vt si puella ob magnam reuerentiam patris, cui nullam ob causam audeat contradicere; consentiat. Ratio est: quia censetur metus grauis, vt rectè Nauarrus cap. 22. Enchiridij nu. 51. & Commentario 2. de Regularibus nu. vltimo. & Henriches lib. 1. de matrimonio cap. 9. Quod confirmatur: quia impedit professionẽ Religionis, vt docet Glosa in Cap. Præfens. 20. qu. 3. estque communis sententia Canonistarum, vt docet Couarru. 2. parte cap. 3. §. 6. Cur non etiam dirimat Matrimonium? cum ad Matrimonium non minor libertas requiratur, quàm ad professionem, vt idem Couarruias docet. Vnde non est facienda distinctio inter Matrimonium & professionem quoad metum reuerentialem, vt facit Glosa, & multi Canonistæ, contra quos agit Couarruias supra.

81
Metus gra-
uis dirimit
sponsalia.

Inferitur Secundò: Sponsalia metu graui contracta esse vel irrita, vel certè à parte quæ iniuriã passa est, posse irritari, nisi iuramento sint confirmata: tunc enim iuramentum est seruandum. Quod est contra Sotum dist. 29. qu. 1. ar. 3. qui putat huiusmodi iuramentum promissorium non obligare: Tum quia alias, inquit, non satis prospectum esset libertati matrimonij; tum quia promissio non obligat, ac proinde neque iuramentum firmans promissionem.

Nisi sint
iurata.

Sed nostram sententiam, tanquam certam, docet Couarr. cap. 3. §. 5. nu. 4. Eaque probatur: Nam omne iuramentum de re licita & honesta, est obligatorium; illudq; solum non obligat, quod non est de actu virtutis: ergo tenetur illud seruare; quamuis non propter obligationem qua obstrictus est parti, tamen propter obligationem qua obstrictus est Deo. Iurauit enim se illam ducturum, si ipsa velit, & se ex parte sua non defuturum. Confirmatur; Si iurauit latroni soluturum me 100. quamuis ipsi non obliget, tamen teneor ratione iuramenti, cum iuramentum sit de actu virtutis.

Ad Primum Soti argumentum: Etsi promissio illa sit nulla, neque per se obliget; tamen quia honesta est, in tali casu necessariò est seruanda propter vinculum iuramenti.

Ad Secundum: Potest ille petere absolutio-nem iuramenti ab Episcopo, & tunc ad nihil tenetur.

Inferitur Tertio: Si cessante metu contrahas matrimonium, eò quòd existimes te per sponsalia metu contracta esse obligatum, erit validum matrimonium: nam metus iam cessauit. Et quamuis contractus ille fundetur in errore, non tamen error ille dirimit Matrimonium, cum non sit error circa personam, vel personæ conditionem.

82
Si metus
cessauerit.

D V B I V M IX.

Vtrum Matrimonium, quod diximus esse irritum, eò quòd sit metu graui contractum, accedente copula cum affectu Maritali, confirmetur?

83
Si male
putet præ-
cedentem
consensum
fuisse vali-
dum.

Respondeo, & Dico Primò: Certum est, si ideo quis attentet copulam, quòd putet præcedentem consensum fuisse validum, nõ esse Matrimonium. Ratio est; quia prior consensus, in quo fundatur iste complexus, nullam vim habuit; & per copulã non intendit de nouo contrahere; sed solum